

З ГЛИБОКОЮ ПОШАНОЮ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ
ПАМ'ЯТИ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО,
З НАГОДИ ПІВТОРАСТАЛІТНІХ РОКОВИН
ЙОГО НАРОДЖЕННЯ.

ГАСЛО

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЩОМІСЯШНИЙ
ОРГАН УКРАЇНСЬКОГО СЕРЕД-
НІШКІЛЬНИЦЬКОГО ЮНАЦТВА
М. ПРИЛУКИ.

РОКУ 1919. ВЕРСЕНЬ. Ч. 1.

Прозмотрено Военной Цензурой.
Военный Цензоръ Ротмистръ Успенскій.

Зміст.

	СТР.
1 „Страшно внасти у кайдани“ Т. Г. Шевченка	1
2 До читачів. Від Редакції	2
3 Передова стаття. Василя Полуботка	3
4 На вічну пам'ять І. П. Котляревському. Вірш М. Самотнього	4
5 Пам'яти І. П. Котляревського. Стаття М. Сіроми	5
6 Гасло. Вірш Миколи Самотнього	8
7 Не сумуй! Вірш Миколи Самотнього	9
8 Хвилинка. Нарис Марусі Ч.	10
9 Юнацтво, встань! {	11
10 Братові бідному. { Вірші І. Кмети-Іченського	12
11 Поетові.	13
12 * * * Нарис Марусі Ч.	14
13 Присвята М. {	15
14 Те-ж. { Вірші В. О—ко.	15
15 Сестрі.	16
16 В далеку дорогу. Етюд М. Сіроми.	17
17 На березі моря. Вірш М. Сіроми.	19
18 Перед осінню. Вірш Олеся К.	20
19 „Працой, ори“... Вірш М. Самотнього.	20
20 Треба краще використовувати наші природні багатства. Стаття Зіяька.	21
21 Казка в школі. Стаття Василя Полуботка.	25
22 Перед початком шкільного року. Стаття Олександри Г. В.	29
23 Оголошення.	32

Безлічна кількість намагань видавати власного ученьського органа, безупинна боротьба за це необхідне право людям, що підготовлюють себе до культурної праці, до культурного життя, саме ріжноманітне об'єднання учнів з силою організацій, які мали все ту ж мету підвищення свого культурного рівня відомим і, певно, єдиним шляхом самоосвіти—кінчались найбільшою невдачою, і з смутком і жалем доводилося дивитися на руїни своєї підготовчої праці.

Причини же цим сумним невдачам було досить. Підпілля, в яке забивалися ті, що не могли бути задоволені шкільним педантизмом, а прагли до глибшого знання й ширшого розвитку, було першою з них. З часів революції та ж праця довго не ставала на користь, завдяки повній пасивності педагогів, по правді державних чиновників, яким в ті часи було не до пеклування про чийсь розвиток. Далі, при частих змінах, влада, яка не міцно тримаючись, бачила підрив своєї безавторитетної сили в усякій поступовості, клала заборони на всякі навіть культурні почини, і тому теж не сила було добитися права мати свою пресу, цю невід'ємну частину культурної праці.

І от нарешті тепер, з надією на певні наслідки своєї праці, жваво й сміливо приступаємо до видання свого друкованого ученьського слова, котрим сподіваємося ще міцніше, ще краще об'єднати учнів в єдину культурну сем'ю, в котрій запанує знання й світло, до якого довго лише прагли поступові елементи ученьського юнацтва, з метою занести той здобуток знання в темну душу вбогого селянина.

Василь Полуботко.

НА ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ

І. П. Котляревському.

Під тінню осики, журливо
Схилившись, барвінок стояв,
Осика сумна шелестіла,
Барвінок неначе ридав...

Журилась осика й барвінок,
Що діто чудове мина,
Що сонця тепленького в небі
Так довго, так довго нема!

Що хмари зловисні повисли,
Що осінь уже настає,
В природі квітки умірають,
І щастя влетіло уже ..

Веснянії дні споминали,
Тоді, як пишались квітки,
Тоді і вони розцвітали,
Під спів чарівниці весни.

* * *

Колись на Україні коханий
І в нас була гарна весна:
У місті рідному в Полтаві
У нас починалась вона.—

У домі близ, церкви родився
Письменник України Іван,
Щоб піснями край захистити
І волю добути всім нам!

Та доля не те віщувала
Співцю за коханий наш край.
Весна уже та минувала,
І пеклом зробився наш рай...

До праці ж,—щоб знів відновити
У краї весну чарівну,
Щоб знищить те пекло жагуче
І в нашім народі пітьму!

М. Самотний.

НЕ СУМУЙ!..*)

Не сумуй, що навкруг боротьба,
Що коханий наш край запалили,
Що усюди могили та жах,
Що брат брата згубити схотіли!

Не сумуй, що найкращі борці
В боротьбі за наш край полягали,
Що немає кому закликать,
Щоб ішли і свій край захищали.

Не сумуй, не сумуй, а працюй,
Покіль в тебе є змоги і сили,
Не дивись і не плач, що в землі
Там сховались найкращі надії.

Тії сили не встануть з могил,
Сум нічого в тому не pomoже,
Не розбудить заснувших тих сил
І натхнення у душу не вложе.

Так, юнак, не сумуй, а працюй
На коханій українській ниві,
До роботи усіх закликай,
Сам буди до життя із руїни!

М. Самотний.

*) Вірші „Гасло“ і „Не сумуй“ написані за більшовцької влади.

ХВИЛИННЕ.

Мимо вікон ідуть люде, сірі, нахмурені, як небо, з якого лється зараз осінній дощик. Люде! Про що так уперто думають вони, ці люде? Чому їх обличчя такі сумні, чому під очима темні, глибокі круги, чому так низько несуть вони свої голови? Які нещастя так зігнули їхні спини? Що за життя у кожного з їх? Ні, вони не скажуть мені про це, нічого не скажуть, бо вони й не бачать мене. Їм холодно, сумні думки застилають їм зараз і голови й очі... А як хочеться знати про їхнє життя! Серце рветься до їх, до цих сірих, та хмурих. Чи багачко щастя бачили вони в житті? Ні, мало. Хіба від щастя так гнуться спини і тухнуть очі? Ось один підняв голову і так глянув!... Який страдницький погляд! Аж серце захололо! Цей погляд сказав мені про те, що не треба мріяти, треба тверезим поглядом дивиться на життя. Він так і сказав. — „Эх, ти! Мрієш все. Я не мріяв, а бач, як зігнуло життя. Що з тобою буде, коли ти будеш така, як я? Не треба дурити себе, не треба думати про життя, що це є щось надзвичайне, що в ньому є багачко щастя. Хто бореться-той живе! І я жив, поки боровся, а тепер бачиш як зігнувся. Ти не мрій, а живи і борись!“.

Маруся Ч.

ЮНАЦТВО ВСТАНЬ!

Юнацтво встань!
Прокиньсь від сну брудного!
Вже сонця золотого
Святий промінь мигтить...
Вміра він мов.. дріжить...
Ген, ген він.. глянь!
Він молить нас!
Він освітить весь хоче край,
Вказати двері в рай,
Щоб між людьми була любов,
Щоб не лилася кров...
Нам встати час!..
Юнацтво, до роботи!
В нас міць нехай кипить...
Святий промінь мигтить...
Він освітить весь хоче край,
Вказати двері в рай!
Встань, хто не син нудоти!

І. Кмета-Іченський.

БРАТОВІ БІДНОМУ.

Брате зобіжений,
Хворий, обірваний,
    Брате, не плач, не сумуй!
Лицарю путній,
Дужий, могутній,
    Безстрашно вперед ти прямуй!
Чи дощ буде сіяти,
Вітер дуть-віяти,
    Віє собі він нехай!
Стоять непохитно,
Міцно-пре-міцно,
    Одно лишень, любий мій, знай!

І. Кмета-Іченський.

Весна... Привітно шепочуть дерева.. Десь капає вода так тихо, ніжно. З неба дивиться місяць і якимсь надзвичайно піжним сяйвом обливає усе, що навкруги.. Тиша.. чудові пісні солов'я десь поміж кущами бузку і пахоці, які бувають тільки весною, навіяли на мене тихий сум, і помалу цей сум перейшов у велике кохання до всього, що навкруги, і до людей особливо. Здавалося, що як би я мала змогу, обняла б усіх, оддала б їм серце, усе життя своє, бо воно, моє власне життя, здавалося таким непомітним, нікчемним перед тим великим, що зветься людськістю...

Але хтось стрельнув з рушниці... Вибух цей нагадав мені про всю гидоту дійсности, дійсних людей, а в серці щось спитало,—а цих людей кохаєш і віддаси їм життя?.. І... я не знала що відповісти на це питання.

Довго думала я над цим, і коли вже рішуче сказала собі, що ні, я не можу любити цих людей, злих, негарних людей, які б'ються, ображають, принижують одні других, як справжні вороги, людей, які хочуть вирвати всяке гарне, вище почуття рушницею та шаблюкою, коли я сказала, що ненавижу цих людей, перед очима з'явився Христос. Як зараз бачу Його продовгувате обличча, Його губи, так скорботньо складені, і очі, чудові очі, з виразом величезного кохання до всіх. Так і чується Його голос, ніжний, що входить у саму душу, голос, який каже „Любіте тих, що ображають вас!“ О, великі, святі слова! Тільки Ти, святий, недосяжний, міг сказати ці слова і не відступити від них усе життя своє, тільки Ти, святий, міг це, а нам, людям, з нашими маленькими почуттями, з інтригами, з егоїзмом, хіба доступно це?..

Маруся Ч.

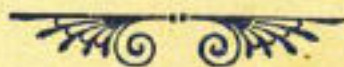

СЕСТРИ.

Не сумуй і не плач!
Коли долі нема,
Перемож ти себе
І... засмієсь над всіма.
Не проси від людей
Допомоги собі,
І не вірь тоді їм,
Як що кажуть тобі.
А як хоч долю мать,—
В боротьбі відшукай,
Від життя все бери,
І не все всім давай.
Люде що?
Це істоти землі;
Все, що можна узять,
Скористують собі.

В. О-ко.

Треба краще використовувати наші природні багатства.

У нас завмерла всяка промисловість. Головними причинами цьому є горожанська війна, брак сирового матеріалу, транспортна розруха. Останньою причиною є також брак палива. Мінерального палива зараз нема, і тому приходиться, де тільки можна, вживати дров'яне паливо; залізниці наші давно вже перейшли на дрова; де ще працює яка фабрика або завод, вони також користуються дровами. Всі взялися за ліс, і от тепер ми бачимо, як без всякого плану і розрахунку спустошуються будівельні ліси, яких на Україні і без того мало.

А чом би не звернути уваги на таке гарне і дешеве паливо, як торф, чому б не використати дарової енергії падаючої води? Тут мені й хотілося подати де-які відомости про ці джерела енергії.

Україна має дуже багато торф'яних боліт, особливо на півночі: на Волині, Київщині, Чернігівщині, Полтавщині. На Полтавщині є 177.444 дес. торф'яних боліт, або 4% всієї площі губернії; болота ці лежать в повітах: Переяславському, Прилуцькому, Пирятинському, Лохвицькому, Роменському, Лубенському, Хорольському, Миргородському, Зинківському, Золотоношеському і Кременчуцькому. Глибина боліт на Полтавщині в більшості є 2—3 сажні, а в де-яких місцях; як, напр., в Пирятинському пов. на болотищах с. Фарбованого, доходять і до 5 саж. На Чернігівщині боліт налічується 354.743 дес., або 7, 5% всієї площі губернії. На Київщині головні болота простягаються по р. Ірпеню, а також в повітах Радомишльському, Черкаському, Васильківському, Звенигородському, Тарщанському й Чигиринському. На Волині є дуже багато боліт; головні з них прилягають до Київско-Ковельської залізниці.

На Поділлі боліт порівнюючи небогато.

Як же з'явилися ці численні торфовища?

От, напр., маємо велике стояче озеро; воно помалу заростає болотяними рослинами, які що-осени вмірають і падають на дно; там вони гніють без повітря; одночасно з цим озеро затується глиною і піском; помалу ці останки рослин, гніючи і змішуючись з глиною і піском, пресуються і утворюють темноруду або чернобуру масу, яка і зветься торфом, або сірим вуглем.

Торф, висушений і оброблений відповідним чином, добре горить. Його добувають і ручним способом, ріжучи його на плитки, і машинним. Наші українські торф'яні болота більше здатні до розробки машинним способом, ніж північні московські, які мають багато пнів і корчів, що заважає розробці. Теплоздібність торфа велика; так 1 пуд гарно виготованого торфу може цілком замінити 1 п. або й більше березових дрів, $\frac{1}{2}$ п. кам. вугля і $\frac{1}{3}$ п. нафти; торф з успіхом можна вживати як для отопління хатніх печей, так і для паровозів і нерухомих паровиків на фабриках і заводах.

В 1916—17 р.р. робились досліди, щоб узнати, чи здібний торф для паління в паровозах, які й дали гарні наслідки.

(Проф. Опоков. Торф'яні багатства України). Ці досліди робились на Московсько-Нижегородській залізниці; тут виявилось, що коли торф має не більше 35% вохкості, то він є паливом не гіршим від середнього донецького кам. вугля і кращим від підмосковського вугля. Товарні потяги між Москвою і Володимиром раніше ходили на нафті; коли згодом перейшли на підмосковський вугіль, то прийшлося до потягів ще добавляти паровози-товкачі, коли ж цей вугіль замінили торфом, то потяги, знов ходили з одним паровозом. В Богородському повіті, в 75 в. від Москви, є станція т-ва „Електропередачі“, яка передає електричну енергію в Москву; вона опалюється торфом. Вираховано, що потрібно всього 10.000 дес. торфовиська, щоб постачати енергію всьому Московському промисловому району на протязі 50 літ. Яку ж велику промисловість можна розвинути на Україні, що має сотні тисяч десятин торф'яних боліт. У нас один Трубеж в Переяславському пов. має 18.000 дес. Болота р. Трубежа могли б мати велике значіння для Київа,—можна б на цих болотах улаштувати електро-передаточну станцію, яка б обслуговувала Київ освітленням, постачанням енергії на трамвай, подавала б енергію на всі фабрики і заводи Київа та його околиць.

Досі торф розроблювали дуже і дуже мало, особливо у нас на Україні. В усій Росії в 1913—17 рр. щорічно здобувалось 80—100 мил. пуд. торфу. На Україні торф розроблювався коло ст. Сарни Волинської губ., в Дубенському, Новоград-Волинському, Житомирському пов. той ж губернії; в пос. Клинцях, Новозибкові, Сосницькому пов. Чернигівської губ.; розроблявся колись торф при Згурівській цукроварні в Прилуцькому пов., а в цьому році літом були спроби добувати торф і в м. Прилуці на болотах р. Удая, біля саду Скоропадського.

Обробці торфа досі дуже перешкоджали недослідженість наших боліт і відсутність відповідного технічного персоналу. Зараз у нас бракує машин для розробки, і тому прийдеться провадити цю обробку кустарним способом; організувати кустарну обробку торфу могли б кооперативні організації.

Тепер звернемося до енергії падаючої води, енергії, що повстає на водоспадах і порогах,—Її иноді звуть білим та зеленим вуглем. Ця енергія є дарова, запаси її не зменшуються, тоді як такі джерела енергії, як вугіль, дрова, торф і т. ин. зменшуються і дорого коштують. Цю дарову енергію можна перетворювати на гідроелектричних станціях в електричну, яку можна передавати на велику просторінь і вживати на самі різноманітні потреби; такі станції можуть обслуговувати електрикою площу радіусом в 300—400 верст, і в цьому районі освітлювати міста і села, приводити в рух фабрики і заводи, возити потяги і т. д. За кордоном гідроенергія серед інших джерел енергії займає почесне місце; особливо широко поставлено використання її в Швейцарії, де сила гидродвигунів, тоб-то двигунів, які приводяться в рух силою падаючої води, до загальної сили всіх двигунів складає 97,6%; високо стоїть використання цієї енергії в Германії, Італії, Японії. Що до Росії, то тут справа стоїть кепсько: в 1900 році сила гидродвигунів складала 7,15% сили всіх двигунів, в 1908 році вже тільки 5,9%; як бачимо в використанні дарової гідроенергії помічається регрес. Треба ще зауважити, що в Росії, а також на Україні енергію падаючої води і досі головним чинном використовують примитивним способом, а саме—86% всього використання гідроенергії припадає на водяні колеса, якими користуються, напр., наші водяні млини.

На Україні гідроенергії, порівнюючи з іншими країнами, небагато, але й та, яку маємо не використовується як слід, і досі „Дніпрові пороги“, — каже Фещенко-Чопівський: „ревуть невгомно та жалібно стогнуть, що їх міць, їхню силу ще й досі не використувано на добро рідному українському народові“.

Досить багато цієї енергії може дати Дніпро, особливо своїми порогами, крім того ще річки: Південний Буг, Дністро, Прут, Тетерів, Припять з притоками, Десна, Донець.

Будемо ж надіятися, що всі перешкоди до використання місцевих природних багатств будуть в скорому часі усунені, і що використання сірого, білого та зеленого вуглів, разом з поширенням добування кам'яного вугля, запаси якого на Україні величезні, — зробить велику послугу в розвитку нашої національної промисловости, утворення якої необхідне.

Зінько.

Перед початком шкільного року.

Після довгої перерви настає шкільний рік.

За цей час учні відпочили від шкільного життя, а як не відпочили, працюючи біля другого діла, то набралися різних нових життєвих вражень, і шкільні враження минулого року опинилися десь далеко в глибині душі.

„Що мине—те буде любе“, каже приказка, і дійсно—з плином часу забувається все, що було темного, прикрого, залишається те, що було гарного, приемного. І всі, як учні так і вчителі, ждуть майбутнього року з радістю й надією.

Що принесе з собою новий шкільний рік? Чи дасть він змогу учням виявити свої духовні здібності? Одержати ті знання й враження, до яких прагне їхня душа?

Чи дасть він змогу й вчителям дати учням те, що вони хочуть і можуть дати?

Завзяті песимисти, сумно дивляться в будуччину й запевняють других в тому, що цей рік буде занадто важкий. Але з цим не можна цілком погожуватись. Рік, може, й справді буде важкий, бо взагалі життя після великої війни не може бути зразу нормальним, але закони історії підбадьорюють нас: після великого занепаду буває відродження, після руйнування—будування,—може цей рік буде як-раз вже кращий, ніж інші.

Останні роки політичне життя робило дуже великий вплив на шкільне життя, вибивало учнів з колії, заважало працювати й прикро відбивалося на загальній освіті й вихованні учнів.

Були, звичайно, й винятки: були учні, котрі багато працювали самостійно й з допомогою вчителів, одержували потрібні їм знання, цікавилися культурним життям інших країн, виховували свій характер, готували себе до життя.

Але це були винятки, учні з сильною волею, а більшість не мала змоги працювати, не до розумового життя їм було.

Наступає новий шкільний рік і кожному хочеться заглянути наперед, одгадати що він дасть.

Почувається, що й в учнів і в учителів є бажання працювати, є бажання поповнити свої знання, напружити свої сили, щоб шкільні роки не пройшли даремно.

Шкільні роки... це кращі роки в житті кожної людини, і треба, неодмінно треба піклуватися про те, щоб вони залишили гарний вплив.

Під час шкільного життя з дитини виховується людина—в широкішому розумінні цього слова.

В дитині природою закладені різні здібності й нахили, поривання до активності, самодіяльності й творчості, і треба бережно і з повагою відноситися до неї, треба не забувати що, як під час шкільних років не розвинуться у дітей в душі почування (естетичне, моральне й інші), зародки яких закладено природою, то потім вони або залишаться в зародковому стані, або атрофируються зовсім.

Треба добре знати й вчителям і учням, що ці часи шкільного життя, загублені даремно, все життя вже не поверне.

Треба не забувати, що в ці часи в учнів пробуджуються найкращі думки й почування, кажучи просто-в них „одверта душа“ й розум придатний до розвитку й поглиблення; в учнів є цікавість до всього, треба скористувати цю особливість дитячої психології, бо потім буде мізно: людина доросла не може вже цікавитися всім, як дитина, вона переважно цікавиться тільки своїм фахом.

Розвиток кращих почувань усуне в учнів недобрі, злі почування, зародки яких теж закладено природою, але правильне виховання й самовиховання відсуне їх кудись далеко в глибину душі, а іноді примушує зовсім зникнути.

Це велика цікава праця!—Допомогти дитині стати людиною, допомогти їй знайти й взнати себе і підготувати себе до життя.

Давно вже пора учням забути той час, коли на вчителів дивились, як на ворогів, боялись їх і держались осторонь, а вчителям пора не робити з себе якихсь богів—громовержців, а проїнятися принципами материнського й батьківського відношення, не забуваючи в той час, чого від їх вимагає сучасна наука виховання дітей.

Коли вчителі будуть гарно знати й любити своє діло, будуть стежити за вимогами сучасної науки, будуть з любов'ю й пошаною відноситися до учнів, ті підуть їм назустріч з одвертою душею, з прагненням до знання.

Тільки при обоцільній пошані й повазі може бути корисна, гарна праця.

Тоді не пропадуть даремно шкільні роки, а залишаться радісною згадкою надовго.

А що може бути краще шкільного життя (виключаючи прояви власної творчости в дійсному житті)?

Кожний день приносить нові знання й вражіння, поглиблює й поширює духовний зміст людини, відкриває нові обрії.

Працювання над наукою дає велике задоволення й щастя.

Помиляються ті, хто думає, що наука-нудна й незрозуміла, одірвана від життя,—так можуть казати тільки ті, хто не мав щастя заглянути в глибину наукового знання, навпаки; вивчення науки дає дуже багато, дає змогу вірити в величність людського розуму, в силу його, вірити, що люди дійсно вищі за звірів (в останніх теж є розум, але він сталий, не розвивається, його вистає тільки на те, щоб задовольнити головні потреби життя, людина ж цим не задовольняється, в неї є вищі потреби, в неї є можливість передавати другим людям свої думки, узнавати їх думки й досліди, і так учитись одному в другого). А щира розумна розмова, як і гарна книжка, дає дуже багато: вона будить розум, думки й почуття, людина стає розумнішою і на весь світ дивиться інакше, веселіше, краще, на душі в людини стає легше, вона робиться добрішою й набирається того духу, що навертає людей на все гарне.

Тому-то дуже гарно, що учням впала думка видавати часопис.

Це дасть можливість обмінюватися думками (иногда в учнів є здібности, вони уважно ставляться до життя, цікавляться різними питаннями, але природня соромливість не дає їм змоги висловити свої думки й запитання, і вперед часто висовуються не самі розумні учні, а самі сміливі).

Часопис дає змогу всім виявити свої здібности, висловити свої думки, поставити запитання й одержати відповіді на них (бо це можна зробити анонімно, не поспішаючись, гарно обміркувавши свою думку).

Треба вітати й підтримувати цей почин учнів, це бажання й прагнення до культурної праці, бо перед культурною працею повинні уникнути всі вагання, сумніви, її потрібно провадити при всяких умовах життя!

Олександра Г. В.

**ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА
НА УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ**

„ГАСЛО“

ОРГАН СЕРЕДНШКІЛЬНИЦЬКОГО ЮНАЦТВА.

Тимчасові умови передплати: на місяць 10 кр.

Передплата приймається в друкарні Лінкова (Прилука, Олександрівська вул., від 2 до 4 годин дня).

Передплачувати можна не більш як на 3 місяці

Редакція „ГАСЛО“ прохає всіх співчуваючих журналу подавати свої твори переписаними на одній стороні паперу.

Адреса редакції: м. Прилука, Друкарня Лінкова.

Платня за об'яви по умовам.

Об'яви містяться в кінці журналу.

Усі ученьські культурно-просвітні організації

прохаємо подавати інформації про свою діяльність.

Редакція.

До видавництв українських часописів.

Прохаємо надсилати свої періодичні видання до редакції „Гасла“ для взаємного обміну.

Редакція.

ДО УЧНІВ УКРАЇНИ.

Пропонуємо усім ученьським організаціям мати зв'язок з Прилуцькими об'єднаними учнями для кращого провадження культурно-національної праці.

Адреса: Прилука, на Полтавщині, казенна гімназія, громада імени ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО.

З пошаною „Громада“.

Редактор: Редакційна колегія.

Видавець: Ініціативна група середншкільників.